משפטים ג

א. אין די דינים פון גירות שרייבט דער רמב"ם אין ספר ה"יד"[1]: בשלשה דברים נכנסו[2] ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן[3]. מילה היתה כו' וטבילה היתה כו' וקרבן שנאמר[4] וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ע"י כל ישראל הקריבום וכן לדורות כשירצה העכו"ם[5] להכנס לברית . . צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן . . שנאמר[6] ככם כגר מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן.

נאָר דעם שרייבט דער רמב"ם, אין א באָזונדער הלכה[7] (לאחר דעם וואָס ער איז מפרש „מהו קרבן הגר"): „ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה. וכשיבנה בית המקדש יביא קרבן". פון פשטות הלשון איז משמע, אַז בזמן הזה איז מילה און טבילה גענוג אויף צו ווערן אַ גר גמור, ס'איז נאָר וואָס ער האָט אויף זיך אַ חיוב, אַז כשיבנה ביהמ"ק וועט ער דאָרפן ברענגען אַ קרבן.

אינעם גדר און טעם פון אָט דעם דין

— אַז בזמן הזה ווערט מען אַ גר (גמור) בלויז דורך מילה און טבילה (כאָטש אַז בזמן הבית איז די כניסה לברית דורך דריי זאָכן[8] און אַ „גר שמל וטבל ועדיין לא הביא קרבנו . . קרבנו עכבו להיות גר גמור . . ככל כשרי

---

1) הל' איסורי ביאה פי"ג ה"א-ד — מכריתות ט, א (פרש"י פרשתנו כד, ו). וראה הערה הבאה.

2) בכריתות שם ליתא הלשון „בשלשה דברים". וכן ליתא בפרש"י פרשתנו שם. אבל ע"ד לשון הרמב"ם הוא בספרי שלח טו, יד (שהובא בפיה"מ להרמב"ם הקדמה לסדר קדשים) „מה ישראל שלא באו בברית אלא בשלשה דברים כו'". ובמכילתא דרשב"י בא יב, מח: מה אזרח אין נכנס לברית אלא בשלשה דברים. ועד"ז במס' גרים פ"ב ה"ה. ושם: בג' מצות.

3) בכריתות שם „והרצאת דם", „הרצאת דמים" (ובפרש"י פרשתנו שם „הזאת דמים". וראה פרש"י פרשתנו שם, ח). ובספרי ובמכילתא דרשב"י שם: בהרציית (בהרצאת) קרבן. וכ"ה בהמשך לשון הרמב"ם (הנעתק בפנים). וראה לקמן הערה 24.

4) פרשתנו שם, ה.

5) שינוי ע"י הצענזור — וכן בכ"מ ביד וכיו"ב — כמפורסם. וראה בשינויי נוסחאות להיד וכו'.

6) שלח טו, טו.

7) ה"ה.

8) במס' כריתות שם: „אלא מעתה האידנא דליכא קרבן לא נקבל גרים אמר ראב"י וכי יגור אתכם גר . . לדורותיכם גו'" (שלח שם). ובנמוקי יוסף יבמות מז, א ד"ה ת"ר מכאן (ועד"ז בריטב"א יבמות שם — מו, סע"ב) „אבל בזמן הזה אינה מעכבת דהא לדורותיכם כתיב ויודע הי' הקב"ה שאין לנו לדורות הרצאת דמים". והיינו, שהלימוד מ„לדורותיכם" הוא — ש„בזמן הזה אינה מעכבת", משא"כ בזמן הבית — כל השלשה דברים הם לעיכובא, וע"י מילה וטבילה לא נעשה גר כללי". אבל ברמב"ם הל' מחוסרי כפרה (נסמן בהערה 10) — לפי הצפע"נ (כבפנים) — שגם בזמן הבית, הקרבן מעכבו „להיות גר גמור כו'" רק בנוגע לאכול בקדשים, אבל „לשאר דברים הוה כישראל לכל דבר" (וראה לקמן הערה 40).

ולהעיר ממס' גרים שם: „גרים נכנסין למילה ולטבילה ולקרבן, ב' מעכבין ואחד אינו מעכב", דמפשטות הלשון משמע** שגם בזמן הבית כשישנם כל הג' דברים, אחד אינו מעכב (והקרבן הוא רק לגבי אכילת קדשים. — ולהעיר ממילת הבן לגבי קרבן הפסח ואכילתו — הובא לקמן).

---

*) וראה רע"ב כריתות רפ"ב. שטמ"ק שם ח, ב (בחי' שבסוף המס'). ד"ה גר.

**) ולה„נוסחא חדשה" במס' גרים שם — מחלוקת בדבר.

ישראל . . אינו אוכל בקדשים? שעדיין לא נעשה ככשרי ישראל"[10]) —

שרייבט דער ראגאטשאווער[11]: „דרק לקדשים לא מיקרי עדיין ישראל גמור, אבל לשאר דברים הוה כישראל לכל דבר, וא"כ בזמן הזה לא מחסר כלל בשביל הקרבן".

ב. דאַרף מען פאַרשטיין:

פון דעם וואָס דער ראַגאַטשאַווער זאָגט, אַז „בזמן הזה לא מחסר כלל" (אע"פ אַז בנוגע קדשים „לא מקרי עדיין ישראל גמור") — איז לכאורה מוכח, אַז ער מיינט דערמיט די קדושת ישראל בשייכות צו דינים הנוהגים בזמן הזה — אַז ביי אַ גר בזמן הזה (וועלכע איז דורך מילה וטבילה בלבד) פעלט גאָרניט אין קדושת ישראל.

ולכאורה: אמת טאָקע, אַז אכילת קדשים איז אַן ענין וואָס איז ניטאָ בזמן הזה — אָבער וויבאַלד דער טעם וואָס אַ גר אַן אַ קרבן בזמן הבית איז אסור באכילת קדשים איז ווייל (אין לשון פון ראַגאַטשאַווער[11]) „לקדשים לא מקרי עדיין ישראל גמור . . אין עליו דין ישראל", און נאָכמער (ווי ער שרייבט במקום אחר[12]): „והוי כמו בן נח לקדשים[13] —

9) להעיר ממ"ש הרמב"ם בפיה"מ (כריתות רפ"ב) ש„הותר לאכול בקדשים והקרבן מצוה בעלמא", אבל בספר היד — חזר בו וסיל „אינו אוכל בקדשים" עד שיביא קרבנו (וראה תוס' רעק"א למשניות כריתות שם). וידוע הכלל (יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"א. ושי"נ. וראה לקו"ש חי"ט ע' 172 הערה 12) שהלכה כספר היד לגבי פיה"מ. — ולהעיר שמובן שאין להגדיל המחלוקת בין היד ופיהמ"ש.

וראה לקמן בפנים סוס"ד וסוס"ה.

10) רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ב.

11) צפע"נ על הרמב"ם הל' איסורי ביאה שם ה"ד (סס, א).

12) צפע"נ מהד"ת יט, ב.

13) וראה גם צפע"נ מהד"ת עא, א: לא נגמר

איז תמוה: ווי איז שייך זאָגן, אַז די אַלע וואָס האָבן זיך מגייר געווען זינט דעם חורבן בית המקדש (צווישן זיי כמה וכמה גדולי ישראל) האָבן זיי בנוגע געווויסע ענינים (אכילת קדשים) ניט גע־האַט אויף זיך דעם דין פון אַ ישראל גמור, און נאָכמער, זיי זיינען געווען „כמו ב"נ" (לאכילת קדשים)?!

זאת ויתרה מזו: ס'איז באַוואוסט די תשובה[14] פון רמב"ם צו ר' עובדי' הגר, וואו דער רמב"ם שרייבט, אַז די מעלה פון ר' עובדי' איז גרעסער ווי די מעלה פון אַלע אַנדערע בני ישראל, ווייל אַלע אידן זיינען זיך מתייחס צו אברהם יצחק ויעקב, אָבער גרים זיינען זיך מתייחס „למי שאמר והי' העולם" — צו דעם אויבערשטן.

אויב אַ גר בזמן הזה איז (לגבי אַ גע־וויסן ענין) „כבן נח" — איז ווי שרייבט דער רמב"ם צו ר' עובדי' הגר אַז זיין מעלה אַלס אַ גר איז נאָך גרעסער פון מעלת בנ"י?! ופשוט בתכלית, אַז דער רמב"ם וועט ניט זאָגן, ח"ו, אַ זאַך וואָס איז ניט מכוון צו תורת אמת — נאָר בכדי צו טרייסטן און מעודד זיין ר' עובדי' הגר!

ולהעיר, אַז דער רמב"ם שרייבט דאָרט אין המשך פון דער תשובה הנ"ל צו ר' עובדי': „וכל מה שאמרנו לך בענין הברכות שלא תשנה כבר ראי' לזה . . כמו שנתפרש בירושלמי (בכורים[15]) . . תני בשם ר' יהודה גר עצמו מביא

הגירות שלו. וכשו"ת צפע"נ וואַרשא (סקל"ח סק"ד) „דלגבי קדשים הוי בגדר אינם כישראל". ושם (סי' רי) „דקודם הקרבן גבי קדשים הוי כמו ב"נ". ובשו"ת צפע"נ דווינסק (ח"ב סי' ט) „רק דלזה עדיין עכו"ם הוה".

14) נדפסה ברמב"ם הוצאת שולזינגער (נ. י. תש"ז) בהוספות לח"א סי"ט. תשובות הרמב"ם (ירושלים, תש"כ) כרך ב סרצ"ג.

15) פ"א ה"ד (ושם — בשינוי לשון).

(ביכורים) וקורא (את נוסח הווידוי) . . מאי טעמא כי[16] אב המון גוים נתתיך . . אב לכל הבריות . . הנה נתברר לך כו״

[און אזוי פסק׳נט ער להלכה אין ספר ה״יד״[17]: „הגר מביא וקורא שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך, הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכינה כו״],

ד.ה. ער ברייגט אַ ראי׳ צו ר׳ עובדי׳ בהנהגתו בזמן הזה — פון אַ גר בזמן הבית.

ג. לכאורה וואלט מען געקענט לערנען (ניט ווי דער ראַגאַטשאָווער), אַז דאַס וואָס אַ גר איז אסור באכילת קדשים כל זמן ער האָט ניט געבראַכט דעם קרבן איז דערפאַר וואָס „אריא הוא דרביע עלי״[18]: דער קרבן איז רביע (מעכב) אויף דער אכילת קדשים: ד.ה. דער איסור אכילת קדשים איז ניט מצד אַ חסרון אין „גברא״ (אַלס גר), נאָר אַ זייטיקע זאַך — דער חיוב צו ברענגען אַ קרבן — האָלט אים אָפּ[19] פון אכילת קדשים.

ואדרבא עפ״ז יומתק לשון הרמב״ם „שעדיין לא נעשה ככשרי ישראל״: „כשרי (ישראל)״ איז (אויך) מלשון[20] כושר ומוכשר. דאַס הייסט, כל זמן ער האָט ניט געבראַכט קרבנו (כאָטש ער איז אַ ישראל גמור, פונדעסטוועגן) איז ער ניט „מוכשר״ לאכילת קדשים. וע״ד מילת בניו ועבדיו וואָס האָלט אים אָפּ פון שחיטת הפסח[21] און אכילת הפסח[22] — דפשיטא אַז דאַס איז ניט קיין חסרון אין זיין זיין אַ ישראל, בהגברא.

ועפ״ז וועט רעכט ווערן בפשטות וואָס דער רמב״ם שרייבט לר׳ עובדי׳ הגר אַז ער איז ניט קלענער משאר בנ״י ואדרבה כו׳ — הגם אַז ער קען ניט עסן קדשים עד שיביא קרבנו[23] — ווייל דער איסור אכילת קדשים איז מצד אַ דבר צדדי וחיצוני מהגברא (וכנ״ל — „אריא הוא דרביע עלי״).

אבער ע״פ הנ״ל — צע״ק בלשון הרמב״ם „שקרבנו עכבו להיות גר גמור כו׳ ומפני זה אינו אוכל בקדשים כו״. וואָס דערפון איז משמע, אַז כל זמן ער האָט זיין קרבן ניט געבראַכט — איז די גירות ניט גמורה.

ד. ויש לומר הביאור בזה:

לשון הרמב״ם „שקרבנו עכבו להיות גר גמור״ — עס האָלט אים אָפּ (און ניט בלשון של חיוב — אַז דער קרבן „עושה אותו גר גמור״, אַדער „מגיירו״ וכיו״ב) מיינט

[ניט אַז הבאת הקרבן מאַכט אים פאַר אַ גר גמור, ד.ה. אַז דורך מילה וטבילה ווערט ער אַ ישראל בלויז „לשאר הדברים״, און בכדי ער זאָל האָבן אַ דין ישראל (אויך) לגבי קדשים ווערט עס געטאָן ע״י הקרבן, נאָר]

— אַז זיין ניט ברענגען דעם קרבן איז אים מעכב פון צו זיין (אין דעם ענין) אַ גר גמור[24].

---

16) לך יז, ה.

17) הל׳ בכורים פ״ד ה״ג. וראה רדב״ז שם.

18) לשון הש״ס — עירובין עח, ב. שבועות כב, ב. וראה אנציקלופדי׳ תלמודית בערכו. ושו״נ.

19) כלשון הרמב״ם (הל׳ מחו״כ שם) „שקרבנו עכבו״. אלא שברמב״ם שם „עכבו להיות גר גמור״ — ראה לקמן בפנים.

20) ועד״ז בהמשך לשונו: ויעשה ישראל כשר.

21) יבמות עא, א. רמב״ם הל׳ ק״פ פ״ה ה״ה. פ״ט ה״ט.

22) פסחים צו, א. יבמות ע, ב. מכילתא (הובא בפרש״י) בא יב, מד. רמב״ם שם פ״ט ה״ט.

23) אבל ראה לקמן סוף סעיף ד.

24) ואולי יש לומר, שמטעם זה שינה הרמב״ם בלשונו, שכתב בהלכה ד כמ״פ „הרצאת קרבן״ (ולא

[און ס׳איז קיין סתירה ניט דערצו פון לשון הרמב״ם[25] „בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן . . וכן לדורות . . להכנס לברית . . צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן״ — אז מ׳מוז האבן אלע דריי זאכן,

ווייל בכדי ס׳זאל זיין „כניסה״ (לברית) דארפן זיין צוויי ענינים (פעולות): א דבר המכנים, און אויך — אן ענין וואס נעמט צו דברים המעכבים (בדוגמת ערלת בנו ועבדו — בקרבן פסח), וועלכע דערלאזן ניט די כניסה.

און אזוי ווי ס׳איז בפשטות: דאס אריינברענגען א זאך לתוך בית וכיו״ב — הענגט אפ אין דעם אוועקנעמען א זאך (דעם „ארי״) וואס געפינט זיך בחוץ און דערלאזט ניט די כניסה לבית. וואס דער אוועקנעמען דעם „דבר המעכב״ איז ניט קיין חלק פון „דבר״ (פעולה) המכנים:

ועד״ז בנוגע לעניננו: לשון הרמב״ם איז „בשלשה דברים נכנסו[26] ישראל לברית . . להכנס לברית״ און ניט „שלשה דברים הכניסו את ישראל לברית . . להכניסו לברית״ וכיו״ב — ווייל די „כניסה״ לברית איז געווארן דורך דעם וואס עס האבן געטראפן „שלשה דברים״, מילה טבילה ו(הרצאת) קרבן, אבער זיי באשטייען פון צוויי סוגים: (א) הדבר המכנים בברית — מילה וטבילה, (ב) הסרת הארי׳, הדבר המעכב את הכניסה — (הרצאת) קרבן].

ועפ״ז: בזמן הזה, ווען ס׳איז ניטא קיין קרבן ע״פ תורה — איז ניטא קיין דבר המעכב. און דעריבער, איז דורך מילה וטבילה — ווערט מען א גר גמור (וכפשטות הלשון פון ראגאטשאווער „לא מחסר כלל״).

וי״ל אז לאחרי ווי ער ווערט א גר גמור — איז עס אויף שטענדיק,

און ע״ד דעם פס״ד, אז אויב חזר לסורו — האט ער א דין ישראל, נאר ער איז א ישראל מומר[27],

אז כשיבנה ביהמ״ק במהרה בימינו איז ער מותר באכילת קדשים אויך קודם זיין ברייגעגן דעם קרבן, וויבאלד אז ער איז שוין געווארן א „גר גמור״ „ככל כשרי ישראל״[28].

ובסגנון אחר קצת (וע״ד המוסר) — ס׳איז ניט שייך צו זאגן אז עס וועט עפעס צוגענומען ווערן מקדושתו מפני שנבנה ביהמ״ק!

ה. ויש לומר, אז דער רמב״ם האט מרמז געווען דעם דין — אז גר שנתגייר בזמן הזה ווערט א גר גמור

כמ״ש בתחלת הפרק בנוגע לבנ״י „בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית במילה וטבילה וקרבן״), כי הקרבן לדורות גם בזמן הבית הוי בגדר הרצאה, מעין גדר כפרה (וראה תרגומים ופרש״י פרשתנו כד, ח ובמפרשים שם. ואכ״מ), משא״כ אצל אבותינו (במ״ת) הי׳ הקרבן לא רק בגדר הרצאה כי״א גם שע״ז נכנסו לברית. ומ״ש בהד״מ „מה אתם כו׳ והרצאת קרבן אף הגר לדורות כו׳״ — כי מה שנוגע לדורות הוא לא עצם הקרבן שע״י נכנסו לברית כי״א גדר הרצאה שבקרבן שהי׳ אצל אבותינו. אבל ראה לקמן בפנים. וראה לקמן הערה 40. ועצ״ע.

25) הובא לעיל סעיף א.

26) ועד״ז הוא הלשון בכריתות (ועוד) שבהערה 2.

27) יבמות מז, סע״ב. רמב״ם הל׳ איסורי ביאה פי״ג הי״ז (בנוגע לגר גם בזמן הזה). טושו״ע יו״ד סרס״ח ס״ב. שם ס״ב.

28) ולהעיר שבשו״ת אבני נזר (יו״ד ח״ב סי׳ שדמ סי״ג) מסיק כן בדעת הרמב״ם וכותב: ומה שיצטרך להביא קרבן כשיבנה בהמ״ק לאו להכשירו בקדשים שכבר הוכשר, רק למצוה כמו שהביאו אבותינו (וראה לקמן הערה 30). — אבל הוא כתב כן מטעם אחר, לפי ביאורו ושיטתו בדעת הרמב״ם שבזמן המקדש אף לישא בת ישראל אסור עד שיביא קרבנו, שהוא דלא כהצפע״נ שהובא בפנים.

(אויך לענין אכילת קדשים), בדיני הגיור (שבהלכות איסורי ביאה):

לאחרי ווי ער שרייבט „כשירצה העכו״ם להכנס בברית . . צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן״ איז ער ממשיך (בהלכה שלאח״ז — כנ״ל ס״א) „ובזמן הזה שאין שם קרבן צריך מילה וטבילה״. פון פשטות הלשון „ובזמן הזה כו״ איז משמע — אז די כניסה לברית בזמן הזה איז די זעלבע אבער באופן אחר. בזמן הזה איז די זעלבע כניסה דורך מילה וטבילה[29]. ובלשונו „ובזמן הזה שאין שם קרבן״ וויבאלד אז עס איז ניטא קיין (קרבן ה)מעכב — וועדט ער אַ גר גמור דורך מילה וטבילה (לבד).

און זיינע ווייטערדיקע וועדטער „וכשיבנה ביהמ״ק יביא קרבנו״ — י״ל כפשוטן — עס איז אַ דין חדש, בפ״ע, חיוב דהבאת קרבן. אבער אויך לפני שיביא קרבנו, איז ער מותר באכילת קדשים[30] (כנ״ל), וויבאלד אז כבר נעשה גר גמור.

ו. די הסברה אין דעם חילוק (הנ״ל ס״ד) צווישן מילה וטבילה און דעם קרבן — אז דוקא מילה וטבילה זיינען מכניס דעם גר לברית (משא״כ דער קרבן איז הסרת אריא שבחוץ, דבר בחוץ שמעכב):

אין דעם וואס איינער וועדט דורך גירות אַ איד, זיינען פאראן צוויי ענינים כלליים ע״ד ווי ס׳איז געווען באם גירות הכללי פון אלע אידן — בא מ״ת[31]: א) ואביא אתכם אלי, והייתם לי סגולה מכל העמים[32] און דערנאך ב) ממלכת כוהנים וגוי קדוש[33].

בסגנון אחר קצת: א) דער עצם פאר־בונד (ברית) צווישן אים מיטן אויבערשטן, וואס דאס וועדט דורך דעם וואס נכנסה בו נפש דקדושה. ב) שינוי הגברא, דאס וואס די נפש הקדושה נעמט דורך איברי וכחות נפשו[34], מאכט זיי איבער.

און דאס איז דער חילוק צווישן מילה און טבילה און — הבאת קרבן:

מילה וטבילה פועל׳ן כניסת נפש הקדושה: די מילה (הסרת הערלה) איז אים מוציא פון טומאת עכו״ם און די טבילה ברענגט אים אריין[35] לקדושת ישראל[36];

---

29) כ״ה בנמוק״י וריטב״א שבהערה 8. אלא דזהו לשיטתם דקרבן מעכב בזה״ב, ובזה״ז דאינו שייך — לא מעכב (כנ״ל שם). וההוספה שבפנים היא, דגם לשיטת הרמב״ם שהקרבן (גם בזמן הבית) הוא רק שיהי׳ גר גמור, היינו לאכול בקדשים — דלפ״ז יש מקום לומר דהא דבזמן הזה נעשה גר ע״י מילה וטבילה לבד הוא — כי בזמן הזה (דליכא אכילת קדשים) אין נפק״מ לפועל שיהי׳ גר גמור — ובזה החידוש (בדא״פ) שבפנים, דגם לשיטת הרמב״ם — בזמן הזה, ע״י מילה וטבילה (לבד), נעשה גר גמור.

30) להעיר ממ״ש במגיד משנה הל׳ איסורי ביאה שם (ה״ה) „ומ״מ משמע ודאי שלכשיבנה ב״ה יביא קרבנו״, שמפשטות לשונו משמע שהדין „לכשיבנה ביהמ״ק יביא קרבנו״ הוא חידוש (וצריך למצוא מקור לזה), ובאם נאמר שע״י המילה וטבילה לא נעשה עדיין גר גמור — פשיטא שצריך להביא קרבן בכדי שיהי׳ גר גמור! וע״פ מ״ש בפנים יש לומר, שהחידוש בדין זה (שגם גר שנתגייר בזמן הזה צריך להביא קרבן כשיבנה ביהמ״ק) הוא — שהמצוה דהבאת קרבן היא גם כשהקרבן אינו מעכבו מלהיות גר גמור, ומותר בלאה״כ באכילת קדשים (ראה לעיל הערה 28).

31) ראה יבמות מו, א־ב: כריתות שם. וראה בתחלת השיחה. לקמן הערה 47.

32) יתרו יט, ד־ה.

33) שם, ו.

34) וצ״ק משו״ע אדה״ז חאו״ח מהד״ת סו״ס ד.

35) ולכן מובן זה שמילה צ״ל קודם לטבילה (ראה טושו״ע יו״ד שם וברמ״א שם ס״א) — ראה גליוני הש״ס שבהערה הבאה.

36) ראה שו״ת הרדב״ז ח״ג סי׳ תתקיז. וראה גליוני הש״ס להרי״ץ ענגל יבמות מו, א. ועוד.

משא"כ הבאת קרבן — איז אַ דורון ומנחה להוי', לעשות לו נח"ר[37], קרבן מלשון קירוב, קירוב הכחות והחושים[38] — דאָס פועל'ט דעם קירוב פון זיינע כחות כו' צום אויבערשטן שינוי מהות שלו שמקרבו, מהות בן שקרוב[39] למהות אביו[40].

ועפ"ז יובן דער חילוק צווישן זמן הבית און זמן הזה:

בזמן הבית בכלל — איז ושכנתי בתוכם[41], עשרה נסים נעשו בביהמ"ק[42] וכו' — גילוי אלקות, איז די עבודה פון אידן דעמאָלט (אין דעם ושכנתי בתוכם) בעיקר — די עבודה בכחות הנפש הגלוים והפנימיים[43], הבנה והשגה אין ג־טלעכקייט, אהבת ה' ויראתו וכו'. און דערפאַר, איז אויך די כניסה לברית פון אַ גר באופן כזה, אַז עס דאַרף זיין דער ענין פון קרבן — קירוב הכחות כו':

משא"כ בזמן הגלות, ווען „אותותינו לא ראינו"[44], און דער עיקר העבודה איז (ניט אַזוי אין דער התגלות פון די כחות פנימיים[45] כו', נאָר) די עשי' בפועל און דער ביטול און איבערגעגעבנקייט צום אויבערשטן, קבלת עול (ומסירת נפש)[46] — דעריבער איז אויך ביי א גר, טוט אויף די עצם כניסת נפש הקדושה (דורך מילה וטבילה) אַ פולשטענדיקע גירות (פאַרבונד מיטן אויבערשטן) — „לא מחסר כלל".

ז. פון דעם נעמט מען אַרויס אַ הוראה פאַר אַלע אידן:

די גירות פון אַלע אידן איז כנ"ל גע־ווען בשעת מתן תורה[47]. און כשם ווי דער ענין פון מ"ת איז אַ פעולה נמשכת בכל יום ויום, ווי מ'זאָגט בברכת התורה „נותן התורה", לשון הווה[48], עד"ז איז מובן בנוגע דעם „נכנסו לברית", אַז אויך דאָס איז אַן ענין וואָס איז נמשך בכל יום ויום, ווי רש"י טייטשט[49] אויף „היום הזה נהיית לעם" — „בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית".

נאַכמער: מעין ענין הגירות איז פאַ־ראַן בכל יום:

ס'איז ידוע[50] דער ביאור אין דעם וואָס מ'מאַכט בכל יום די ברכה „שלא עשני גוי" — דלכאורה: וויבאַלד אַז מ'איז געבאָרן געוואָרן אַ איד, איז ניט שייך אין דעם קיין שינוי, ווי פאַסט צו מאַכן אויף דעם אַ ברכה בכל יום? איז מבואר אין שו"ע, אַז די ברכה „שלא

---

37) זבחים ז, ב. אגה"ת רפ"ב ע"ש.

38) בחיי ויקרא א, ט („ע"ד הקבלה". ע"ש). וראה ספר הבהיר ס' מו (קט). ועייג"כ זח"ג ה, רע"א. של"ה מס' תענית (ריא, ב). פע"ח שער התפלה פ"ה.

39) ראה עדיות פ"ב מ"ט: האב זוכה לבן בנוי וכבח ובעושר ובחכמה ובשנים וכו'.

40) ויש לומר, שלכן בהלכה ד כשמדבר „לדורות כשירצה העכו"ם . . להכנס לברית . . צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן" מוסיף הרמב"ם „להכנס לברית" ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה", כי לעצם הכניסה לברית מספיק (גם בזמן הבית) מילה וטבילה, והצורך להרצאת קרבן הוא להשלימות של „להסתופף כו' ויקבל כו'".

41) תרומה כה, ח. תניא פנ"א ואילך.

42) אבות פ"ה מ"ה.

43) ראה ד"ה קול דודי תש"ט פ"ב (ובהנסמן שם) ובסד"ה שלאחריו. ובכ"מ.

44) תהלים עד, ט.

45) ראה עירובין (נג, א) לבן של ראשונים כו' ואנן כי אצבעתא בקירא כו'.

46) ראה ד"ה קול דודי שם ואילך ובד"ה שלאחריו — בארוכה. ובכ"מ.

47) וראה גם הקדמת הרמב"ם לסדר קדשים „ואז (לאחר ג' הדברים) נתנה להם התורה".

48) ראה לקו"ת סוכות פא, ג.

49) תבא כז, ט.

50) שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ז ס"ד (ממג"א שם סק"י בשם המקובלים).

עשני גוי" (ועד"ז — „שלא עשני עבד . . שלא עשני אשה") איז „על יציאת נשמתו בלילה שלא נדבק בה נשמת נכרי כו'":

דאָס הייסט, אַז דאָס וואָס די נפש הקדושה פון אַ אידן קומט אין אַריין בכל יום ויום, איז אַן ענין של חידוש[51] עד כדי כך — אַז מ'דאַרף מאַכן אַ ברכה „שלא נדבק בה נשמת נכרי". בכל יום איז די כניסת הנפש הקדושה אין אַ אידן מעין ענין הגירות (ווען די כניסת נפש הקדושה ווערט אויפגעטאָן בפעם הראשונה).

ח. און אויף דעם איז די הוראה — ווייבאַלד ביי יעדער אידן איז פאַראַן בכל יום ויום די כניסה פון זיין נפש הקדושה

[וואָס דערפאַר קען יעדער איד (און נאָכמער — יעדער איד איז מחוייב) מאַכן די ברכה „שלא עשני גוי" בכל יום ויום, און „בלי שום ספק וספק ספיקא בעולם" אַז ס'איז ח"ו ניט קיין ברכה לבטלה[52]]

איז די „גירות" ובריתּ צווישן אַ אידן מיטן אויבערשטן בשלימות, „לא מחסר כלל".

ובלשון חז"ל[53] — „ישראל . . אע"פ שחטא ישראל הוא": די חטאים פון אַ אידן קענען פוגם זיין בלויז אין דער התגלות פון דער נפש הקדושה. ד. ה. דורך קיום התורה והמצות איז „שוכן", לייכט ביי אים די נפש הקדושה (און די תומ"צ מאכן אים באופן גלוי לכל בקירוב צום אויבערשטן), משא"כ ישראל שחטא — איז זיין נפש הקדושה ביי אים בהעלם, מכוסה ברוח שטות שנכנסה (היינו שבאה מבחוץ) בו[54] און דערפאַר איז אויך דאָן — ישראל הוא, וויבאַלד אַז עס איז דאָ ביי אים ישראל — לי ראש[55] די נפש הקדושה כנ"ל, איז זיין „ברית" (ו„גירות") מיטן אויבערשטן — וואָס מאַכט אים פאַר אַ איד — אַ פולשטענדיקע, „לא מחסר כלל".

און וויבאַלד אַז די נשמה איז „גם בשעת החטא היתה באמנה[56] אתו ית"[57], פועל'ט דאָס (סוף כל סוף) אויף יעדער אידן, אַז זיין נשמה זאָל אַרויס, אַרויסקומען בגילוי, כפסק דין[58] התורה אַז „לא ידח ממנו נדח", און „בודאי סופו לעשות תשובה"[59].

ביז אַז עס ווערט אַזוי בכלל ישראל — כהפסק דין[60] אַז „הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה" —

ישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין[61], בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, וואָס דעמאָלט וועט מקויים ווערן דער יעוד „וכרתי את בית ישראל גו' ברית חדשה"[62] אין וועלכער עס איז ניט שייך קיין העלם ושינויים[63], במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ מסעי
וש"פ דברים תשד"מ)

---

51) בפרט להדי"ה דטעם נט"ר בבוקר דכל יום הוא מפני שנעשה ברי' חדשה (שו"ע אדה"ז או"ח (מהד"ק) ס"ד ס"א (מט"ז ומג"א שם)).

52) ראה עד"ז (בנוגע ברכת סלח לנו) אגה"ת פי"א.

53) סנהדרין מד, ע"א.

54) סוטה (ג, א) — מ„לבוש שק דקליפה" (תניא פי"ט — כה, ע"א).

55) לקו"ת שלח מח, ב. ובכ"מ.

56) ראה תרגום וראב"ע לאסתר ב, כ. תניא ספמ"ב.

57) תניא ספכ"ד.

58) הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סוס"ג.

59) תניא ספל"ט.

60) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

61) רמב"ם שם. וראה גם אגה"ת שם.

62) ירמי' לא, ל.

63) ראה ירמי' שם, לא.